

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

DPS-I.070.54.2024.AP

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z dnia 30 września 2024 r., znak III.7065.398.2024.KK, dotyczące problemu związanego z wysokością odpłatności za usługi opiekuńcze, uprzejmie wyjaśniam.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 i 1572) za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu;
- 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;
- 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Katalog obciążeń pomniejszających dochód, jak i katalog przychodów odliczanych od dochodu określony w art. 8 ust. 3 i 4 oraz 4a ustawy jest na gruncie tej ustawy zamknięty, a co za tym idzie – każdy pozostały rodzaj dochodu niewymieniony w ww. regulacjach należy wliczyć do dochodu osoby/rodziny.

Świadczenie wspierające nie zostało wyłączone z dochodu i z tego względu jest uwzględniane w dochodzie osoby pobierającej lub ubiegającej się o świadczenie z pomocy społecznej. Fakt wliczania bądź niewliczania tego świadczenia do dochodu obliczanego na podstawie innych przepisów nie ma wpływu na przepisy ustawy o pomocy społecznej.

Odnosząc się do kwestii odpłatności za usługi opiekuńcze należy wskazać, że organizowanie oraz świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, finansowanym ze środków własnych gminy.

To jednostka samorządu terytorialnego decyduje, w jaki sposób zamierza realizować przedmiotowe zadanie. Tym samym to ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Rada Gminy określa w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania. Wysokość odpłatności w % od kosztu usługi osoby samotnie gospodarującej oraz osoby w rodzinie jest ustalana według kryterium dochodowego określonego przepisami ustawy o pomocy społecznej – obecnie odpowiednio 776 zł i 600 zł, a od dnia 1 stycznia 2025 r. - 1010 zł i 823 zł.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera w swych przepisach generalną zasadę stanowiącą, iż wydatki na usługi, pomoc rzeczową, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu podlegają zwrotowi w części lub

w całości, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu wydatków przekracza kwotę kryterium dochodowego (art. 96 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej).

Tym samym, jeśli osoba nie przekroczy kryterium dochodowego, nie ponosi odpłatności. W przypadku przekroczenia osoba korzystająca ponosi częściową odpłatność, tym większą im większe jest przekroczenie (aż do 100% ceny danej usługi).

Należy zauważyć, że celem ustanowienia świadczenia wspierającego było udzielenie osobom z największymi trudnościami w samodzielnym funkcjonowaniu pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób.

Z uwagi na przepis art. 69 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 i 2760) zgodnie z którym minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, po upływie roku od dnia wejścia w życie ustawy, dokona przeglądu stosowania przepisów ustawy, w chwili obecnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają analizy w zakresie ewentualnych zmian w systemie udzielania świadczenia wspierającego, w tym w zakresie możliwych rozwiązań problemu poruszonego przez Pana Rzecznika.

Ponadto informuję, że zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. powołany został Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra.

Do zadań Zespołu, w skład którego weszli zarówno eksperci jak i praktycy, będzie należało dokonanie analizy i oceny skuteczności i adekwatności istniejących rozwiązań w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce, dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej oraz sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej i na tej podstawie opracowanie propozycji rozwiązań systemowych i prawnych reformujących system pomocy społecznej.

Mając na względzie powyższe, wskazana przez Pana Rzecznika kwestia konieczności dokonania szerszej analizy potrzeb w zakresie usług opiekuńczych, efektywności ich udzielania oraz dostępności zostanie przekazana do analizy w bieżących pracach Zespołu.

Z wyrazami szacunku
z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/